

Dünya neft kadrlarının ocağı

Mustafa BABANLI,
*Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye
Universitetinin rektoru, professor*

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti (ADNSU) - dünya universitetləri arasında, öz fəaliyyətini tamamilə neft və qaz sahələrində yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanmasına həsr edən ilk və nadir universitetlərdən biridir. 2015-ci ilin noyabr ayında bu görkəmli universitet 95 illiyini qeyd etmişdir.

Universitetin tarixindən diqqətəlayiq səhifələr və müasir neft və qaz sahələrində onun rolu - “Delovaya Rossiya” jurnalının materialında.

Qədim dövrlərdən müasir zamana

Azərbaycanı tez-tez “Dünyanın neft akademiyası” adlandırırlar və bu təsadüfi deyil: Azərbaycan neftinin nə az, nə çox, üç min illik tarixi vardır. Məhz bu regionda atəşpərestlik yaranıb, qədimdən tibbi, hərbi və məişət məqsədi ilə neftdən istifadə olunub.

Azərbaycanda müasir neft hasilatı tarixində bir neçə faktor mühüm rol oynamışdır. 1837-ci ildə Balaxanıda ilk neft emalı zavodunun açılması, 1846-cı ildə Bibiheybətde dünya praktikasında ilk dəfə sənaye əsasında quyunun qazılması, 1873-

cü ildə dəniz yolları ilə və 1881-ci ildə dəmir yolu ilə neftin daşınmasının başlanğıcı, 1901-ci ildə Suraxanıda ilk qaz quyusunun qazılması, 1907-ci ildə Bakı-Batumi boru xəttinin istifadəyə verilməsi, 1915-ci ildə Ramanada dərinlik nasoslarının ilk istifadəsi, 1924-cü ildən başlayaraq Xəzərdə birinci olaraq dəniz yataqlarının istismarı və bir çox digər nailiyyətlər əldə olundu.

Sözsüz ki, bu nailiyyətlər sırasına 14 noyabr 1920-ci ildə Azərbaycan İnkilab Komitəsinin qərarı əsasında Avropa və Asiyada ilk neft və qaz profilli ali təhsil müəssisəsi olan Bakı Politeknik İnstitutunun yaradılması da daxildir. 2 yanvar 1921-ci ildə institutda səslənən ilk zəng Azərbaycanın və bütün Sovet İttifaqının böyük ehtiyacı duyulan mədən və emal müəssisələri üçün yüksəkixtisaslı mühəndis kadrlarının hazırlanmasından xəbər verdi. İnstitutun ilk professorları və dosentləri həmin dövrdə Bakıda çalışan mühəndislər və Rusiyadan Azərbaycana göndərilən təcrübəli müəllimlər olmuşlar.

Universitetin əsası qoyulduğu andan yaranan ənənələr onun bütün fəaliyyəti boyunca inkişaf etmişdir. Ali təhsil müəssisəsi ardıcıl olaraq Azərbaycan Politeknik İnstitutu, Azərbaycan Neft İnstitutu, Azər-

baycan Sənaye İnstitutu, Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutu, Azərbaycan Sənaye Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası, 2015-ci ildən isə Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti adlandırılıb. Universitet mövcud olduğu vaxtda dünyanın qabaqcıl təhsil mərkəzlərinin səviyyəsinə çataraq şərəfli yol keçib. Yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanması sahəsində əldə etdiyi yüksək nailiyyətləri ona iki dəfə Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni qazandırmışdır.

Qabaqcıl texnologiyalar və nadir mütəxəssislər

ADNSU-nun sovet və dünya iqtisadiyyatının neft-qaz sektoruna töhfəsi sadəcə mütəxəssislərin hazırlanması ilə məhdudlaşmır. Məhz bu universitetin divarlarında turbin qazmanın əsasları, üfiqi qazmanın nəzəri və praktiki əsasları, quyuların dərinlik nasos və kompressor üsulları ilə istismarı, neft hasilatını artırmaq məqsədi ilə quyuya qazın vurulması kimi pioner elmi-praktiki layihələri və texnologiyaları yaradılmışdır. ADNSU-da həmçinin qaz-kondensat yataqlarının, qeyri-nyuton xassəli neft yataqlarının, dəniz yataqlarının işlənməsi, karbohidrogenlərin oksidləşdirici dehidrogenləşməsi, doymamış karbohidrogenlərin parsial oksidləşməsi prosesləri üçün yeni katalizatorların seçilməsi, neft avadanlıqları üçün effektiv korroziya inhibitorlarının yaradılması, nüvə-maqnit karotajın müxtəlif yataqlarda tətbiqi və sairə bu kimi işlər görülmüşdür.

ADNSU-nun məzunları arasında görkəmli və bütün dünyada məşhur olan şəxsiyyətlər də az deyil. Onların sırasında məşhur akademiklər M.Ə.Hüseynov və S.Ə.Dadaşov, neft sənayesi üzrə xalq komissarı, SSRİ Dövlət Plan Komitəsinin sədri N.K.Baybakov, SSRİ qaz sənayesi naziri S.A.Orucov, SSRİ neft sənaye-

yesi naziri V.A.Dinkov, kosmonavt, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı V.M.Jolobov, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri A.T.Rasi-zadə, Anqola Prezidenti Eduardu duş Santuş, “Lukoil” şirkətinin prezidenti V.Y.Ələkbərov, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri O.S.Əsədov vardır.

Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyev 1930-cu illərin sonlarında öz ali təhsilini məhz ADNSU-da başlamışdır. O, xatirələrində universiteti belə qeyd edirdi: “O illər burada aldığım təhsil, tərbiyə, nizam-intizam, bilik mənim gələcək həyatımda və sonrakı fəaliyyətimdə çox böyük rol oynamışdır”.

Bu gün də - 21-ci əsrin ilk onilliklərində - təhsil müəssisəsinin bir çox məzunları dünya şöhrətli neft şirkətlərində çalışaraq ADNSU-nun müasir neft və qaz sənayesi üçün mütəxəssis hazırlama sahəsində yüksək səviyyəsini sübut edirlər. Dövlət və ictimai strukturlarda da universitetin məzunları geniş təmsil olunublar.

Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin mənafeyində

Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin marağında olan ADNSU-nun XXI əsrdə təhsil və elm sahələrindəki fəaliyyəti və Azərbaycanın ümumi sosial-iqtisadi inkişafı, respublikanın neft strategiyası ilə müəyyənən və Prezident İlham Əliyevin uğurlu və uzaqgörən idarəçiliyi altında həyata keçirilir.

Hazırda universitetin nəzdində yeddi ixtisaslaşdırılmış fakültə fəaliyyət göstərir. Bolonya prosesinə qoşulan təhsil müəssisəsi kimi ADNSU üçpilləli təhsil sistemini həyata keçirir (bakalavr, magistr, doktor). Təhsil Avropanın kredit mübadilə sisteminin tələblərinə uyğun olaraq kredit əsasında aparılır. Yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin və

«Качественный вызов» - реалии сегодняшнего дня университетов

«Войти в число лучших мирового класса - значит реализовать себя в качестве научно-исследовательского и академического лидера системы высшего образования».

elmi kadrların hazırlanmasında kafedralarla yanaşı 18 elmi-tədqiqat laboratoriyası, 2 elmi-tədqiqat institutu, sənaye müəssisələri işçilərinin ixtisasartırma və yenidən hazırlanma institutu iştirak edir. ABŞ-ın, Fransanın, Hollandiyanın, Almaniyanın, İtaliyanın, Çinin, Polşanın, Rumıniyanın aparıcı təhsil mərkəzləri ilə əməkdaşlığın nəticəsində bir sıra beynəlxalq layihələr həyata keçirilir. Bəzi ixtisaslar üçün Azərbaycanda ilk dəfə Avropa akkreditasiya agentliyinin sertifikatları əldə olunub. Tələbələrə ideyalarının uğurlu realizasiyası məqsədi ilə biznes-inkubasiyası mərkəzi yaradılmışdır.

ADNSU-nun kafedraları və elmi-tədqiqat laboratoriyalarının təşəbbüsü ilə Azərbaycanın və digər ölkələrin iqtisadiyyatı üçün vacib olan sahələrdə tədqiqatlar aparılır. Həmin tədqiqatların sırasına “Cənubi Xəzər hövzəsi neft-qaz yataqlarının axtarış-kəşfiyyat, litoloji-geofiziki və geoloji-mədən tədqiqat üsullarının təkmilləşdirilməsi”, “Çətin çıxarılan karbohidrogen ehtiyatları olan yataqların mənimsənilməsi üçün progressiv enerji qənaətli texnologiyaların işlənməsi”, “Yeni kimyəvi maddə və materialların sintezi, müvafiq ekoloji təmiz texnologiya və proseslərin yaradılması və tədqiqi”, “Qeyri-ənənəvi karbohidrogen ehtiyatlarının mənimsənilməsi texnologiyalarının işlənməsi” daxildir.

Мировая кузница нефтяных кадров

«III Азербайджанский государственный университет нефти и промышленности (АУНПИ) - первое из немногих действующих во всем мире образовательных учреждений, полностью посвященное своей деятельности подготовке высококвалифицированных кадров для нефтяной и газовой промышленности. В ноябре 2015 года этот выдающийся вуз отмечает 95-летнюю юбилей. Замечательные страницы истории университета и его значение для современной нефтяной отрасли - в патристике журнала «Деловая Россия»».

ADNSU-nun kafedraları və elmi-tədqiqat laboratoriyalarının təşəbbüsü ilə Azərbaycanın və digər ölkələrin iqtisadiyyatı üçün vacib olan sahələrdə tədqiqatlar aparılır. Həmin tədqiqatların sırasına “Cənubi Xəzər hövzəsi neft-qaz yataqlarının axtarış-kəşfiyyat, litoloji-geofiziki və geoloji-mədən tədqiqat üsullarının təkmilləşdirilməsi”, “Çətin çıxarılan karbohidrogen ehtiyatları olan yataqların mənimsənilməsi üçün progressiv enerji qənaətli texnologiyaların işlənməsi”, “Yeni kimyəvi maddə və materialların sintezi, müvafiq ekoloji təmiz texnologiya və proseslərin yaradılması və tədqiqi”, “Qeyri-ənənəvi karbohidrogen ehtiyatlarının mənimsənilməsi texnologiyalarının işlənməsi” daxildir.

ADNSU-nun kafedraları və elmi-tədqiqat laboratoriyalarının təşəbbüsü ilə Azərbaycanın və digər ölkələrin iqtisadiyyatı üçün vacib olan sahələrdə tədqiqatlar aparılır. Həmin tədqiqatların sırasına “Cənubi Xəzər hövzəsi neft-qaz yataqlarının axtarış-kəşfiyyat, litoloji-geofiziki və geoloji-mədən tədqiqat üsullarının təkmilləşdirilməsi”, “Çətin çıxarılan karbohidrogen ehtiyatları olan yataqların mənimsənilməsi üçün progressiv enerji qənaətli texnologiyaların işlənməsi”, “Yeni kimyəvi maddə və materialların sintezi, müvafiq ekoloji təmiz texnologiya və proseslərin yaradılması və tədqiqi”, “Qeyri-ənənəvi karbohidrogen ehtiyatlarının mənimsənilməsi texnologiyalarının işlənməsi” daxildir.

ADNSU-nun beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi universitetə Azərbaycan vətəndaşları ilə yanaşı, digər ölkələrin tələbələrini də cəlb edir. Hazırda universitetdə 400 nəfərə yaxın əcnəbi tələbə təhsil alır.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin heyəti öz adət-ənənələrinə sadıq qalaraq sahənin tələblərindən irəli gələn problemləri dünya standartlarına uyğun layihə qıncə həll edir.